

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmvla Casvvm Conscientiae De Sacramentis

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1611

Antipharmacum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40295

te & forma spectabilis confitebatur Prædicanti cuidã. Absoluta confessione rogabat Prædicans, ut ipsa vicissim suam confessionem audiret, sibi enim in optatis esse, arcana pectoris sui ei credere. Mulier super hac petitione exterrita, Prædicantem repellit: Atqui, aiebat ille, scriptum est; *confitemini alterutrũ peccata vestra.* Quare mulier in tantũ offensa fuit; ut ei tota Lutherana secta, in qua nata & educata fuerat, suspecta redderetur. Me igitur aduocandum curans, rem totã ex ordine exponit, & se in Catholica religione instrui orat. Postea Catholico ritu confessa Eucharistiam ex mea manu accepit. Hæc ille.

Vides igitur istos stultitiæ suæ fundũ & fundamentũ, si non, ut ita loquar *totale*, at *partiales*; ponere in illo dicto S. Iacobi perperam accepto & interpretato, tametsi Lutherus insipientiæ suæ fabricã sacerdotio omnibus æqualiter cõmuni, inædificet, ut iã non semel audiuius. O quoties, inquit Cochlæus in Septicipiti cap. 30. obiecerũt mihi Lutheri discipuli illud Iacobi: *Confitemini alterutrũ peccata vestra:* Quanta illusionem risuq; mimico rogauerunt, num, *Alterutrũ*, significet Sacerdotem. Et tamen certum est S. Iacobum nihil aliud voluisse, quàm ut sacerdotibus confessio sacramentalis fiat.

Quæritur XXX. Vtrum Minister iis de rebus, quas in confessione audiuit, in iudicio testari queat. Negat Lutherus in Colloquiis symposiacis, tit. *de Confessione*, & recte quidem: additq; causam; quia aliquis non tam Ministro, quàm ipsi Christo confiteretur. Quocirca ut Christus, quidquid dicitur, occultum tenet, ita & Minister, quidquid accepit, sub silentij velo occultare debet.

Antipharmacum.

Hæc non malè Lutherus. Sed quis fidat Prædicantibus, cũ non desint, q̄ audita in confessionis abdito, p̄derunt,

derunt, & in vulgus enunciarunt. Exempla cōmemorauī in Panegyrico Misenico c. 14. Quid Calviniani Angli in Pseudofynodo Londinensi c. 113. sanxerint, accipe. *Si quis peccata sua occultiora alicui Ministro priuatim cōfiteatur (conscientiam suam exonerando, quò ab illo spiritualem consolationem & leuamen percipiat) eum hac nostra Constitutione nullatenus teneri volumus: quin potius strictè illi precipimus, ne eiusmodi aliquod crimen, aut delictum fidei ac taciturnitati suae taliter cōmissum cuius persona aliquādo retegat, nisi sit ex eo genere criminū, quorū occultatio ex legibus huius regni sit capitalis: qui cōtrā fecerit, eo ipso irregularis esto.* Hæc synedrij illius assessores. Ex quibus intelligis stultos meritò reputari, qui mentis suæ arcana Prædicantibus pandant. Nam quæ fides sit seruādi secreto, quæ secreta esse oportet; cū ab illis vniuersa fides tam diuina quàm humana exulet?

Quæritur XXXI. Quid Calvinistæ de Lutheranis Confessionariis, & eorum Confessione auriculari sentiant. Respondeo, hoc nobis copiosè explicari ab Amādo Polano, Calvinista Basileensi, in disputatione de Confessione. I. *Multi, inquit, Ministrorum captant, ut quam plurimos, maximè ditiores ad se alliciant, sibiq; deuinciant; ut tanto plus lucri ex audiendis confessionibus ipsorum consequantur.*

II. *Per Confessionem Lutheranauricularem introducitur αεροποληψία, aliena à fide Christiana Iac. 2. ver. 1. & seqq. dum pauper Confessionem facere volens, diu saepe exspectans, diutius exspectare cogitur, donec ditiorum ampliori precio absolutionem redimentium, confessiones prius fuerint audite. Quin Confessionarij quidam, præteritis & neglectis pauperibus, ante ipsos stantibus, ditiores signo manu dato ad se accersunt, ut quàm primùm illos absoluant & dimittant. Nōne isti contumelia afficiunt pauperem, & respectum personarum habent?*

III. Per

III. Per Confessionem Lutheranauricularem introduci-
tur inuidia, & dissensio inter ipsos ministros; quorum alius alij
maiores confitentium, praesertim diuitum, numerum inuidet.
Hinc calumnia, hinc obrectationes, hinc contentiones, maxi-
mè cum persona aliquot ditiores, priore suo Confessionario reli-
cto, alium sibi delegerunt.

IV. Per Confessionem Lutheranauricularem malè con-
sultitur etiam ipsis confitentibus. Nam ministrorum quidam a-
deo sunt morosi, & impleti inuidia, & odio, ut eos, qui alio
Confessionario utuntur, saepe consilio, & solatio iuuare nolint:
sed ad Confessionarium ipsorum ablegent. Quid, inquit, mi-
hi, tecum est rei? ab eas ad tuum Confessionarium.

V. Per Confessionem Lutheranauricularem augetur au-
dacia, & insolentia eorum ministrorum; qui Diotrophico inge-
nio sunt praediti: qui grauissimos, doctissimosq; viros, & se mul-
tò meliores, ob leuem in doctrina, vel alia quapiam re, dissensio-
nem, occasione Confessionis, improbè constringunt, exagitant
& excrutiant: quosdam etiam ab usu Cæna Domini arrogan-
ter excludunt & submouent.

VI. In Confessione Lutheranauriculari administranda,
Ministri, (Lutherani) praesertim Nouitij, experientia spiri-
tuali carentes, & in schola Crucis Christi nunquam versati,
frequenter non tuentur personam, ut vel laborantes conscien-
tia vulnere, rectè & solidè solari nequeant; vel arcana sibi com-
missa in priuata confessione, per imprudentiam, vel potius gar-
rulitatem effutiant, & patefaciant, & confitentibus periculum
creent; similes illi, qui se plenum rimarum esse, & hac, atq; illas
persuere profitebatur.

Hic tandem Calvinista ipsum rei caput, imò iugu-
lum tetigit. Lutherani Prædicantes frangunt sigillum, ut
nos Catholici solemus loqui. Nec fidem seruant, nec si-
lentium. Nec os continent, pleni rimarum, & confiten-
tibus

tibus periculum creant. Quàm fatui igitur sunt, qui his *Confessionariis* vtuntur, quibus nulla *secreti Sacramentalis, vel naturalis* cura & religio, quique impunè scelera audita sese propalare posse credunt. Ex quorum numero tres illi Prædicantes Saxonici; Confessarij Doctoris Crellij Cancellarij, capite mulctati: qui in concione funebri, qua decollato parentarunt, quamque postea typis excusam per totam Germaniam sparserunt; non erubuerunt, quod in Confessione miseri Crellii cognouerāt; coram vniuerso mundo prodere; & hanc suam proditionem his verbis publicè testatam relinquere: *Dar auff er (Doctor Krell) seine Beicht gethan. Welche also beschaffen gewesen / daß ob wir wol das senige / so er bekandt / billich mit vns in die Gruben nemmen / dannoch wir vngeschewhet sagen dörfen / daß er / (Doctor Krell) für Gott / vnd vns seinen Dienern / so vil erkandt / vnd bekandt / daß er disen Todt gar wol verschuldet habe.*

*In Orat. funeb.
fol. 57.*

Post hac, confessus est (D. Crellius) quæ eius Confessio ita comparata fuit; vt, quamuis id, quod confessus est, merito reticeri, & cum sepultis sepeliri deberet, intrepidè tamen dicere audeamus, ipsum Crellium tam multa coram Deo, nobisque, Dei Ministris fassum, & confessum esse, vt se hoc mortis supplicio dignum iudicaret. In malam crucem cum his Confessionariis: qui vt nullam in mente fidem, sic nullum in fronte ruborem habent.

Quibus similis ille Prædicans de quo Schererius in *Po-
stilla*, Concione I. in primam Dominicam post Pascha.
*Es ist nit lang / daß ein Kriegsobristen einen Lands-
knecht wolte hencken lassen / wegen seines gegen den ar-
men Bawren vnd Landvolck geübten Freuels vnd
Wuthwillens. Weil aber ermelter Landknecht die*
D That

That gelaugnet / vnd deshalben man mit der Scherz
 pfe nicht mit ihm procediern dörffte / findet sich ein
 Lutherischer Prædicant / der höret den Gefangnen
 Kriegsmann beicht. Vnd als er auß der Beicht der
 Sachen beschaffenheit vernimbt / lauffet er als bald
 zu dem Obristen / vnd spricht: Gnediger Herr / E. G.
 mögen den Landknecht sicherlich hencken lassen /
 denn er hat nicht allein das / sondern auch ein mehrers
 in der Beicht bekennet. Darauff hat der Landknecht
 hangen müssen. Solches habe ich auß dem Munde
 des Obristen selber gehört. Heisset das nicht auß der
 Schuel geschwätzet.

*Non multum effluxit temporis, quod Capitaneus qui-
 dam adiudicare vellet suspendio militem ob furta, aut vim
 quam exercuerat, in rusticos & colonos. Et quia miles hæc
 negabat, ideoque vindicta iure cum ipso procedi non posset; ad-
 est isthic quidam Prædicans; miserieque huius rei confessionem
 excipit. Re igitur tota è confessione militis intellecta, mox
 currit ad Capitaneum, & inquit; Domine, hunc militem
 suspendio potes tuto & secure addicere. Non enim hoc dunta-
 xat facinus, sed maius aliud in confessione dixit. Vnde miser
 in furca pendere debuit. Quam rem & historiam ex ore ipsi-
 us Capitanei accepi. An vero non est hoc sigillum confessionis
 infringere?*

Ibidem cōmemorat idem Schererius hanc Historiã:
 Nicht weit von Wien bekennet ein Wittib einem Præ-
 dicanten / wie sie sich nach absterben ihres Herren / der
 ein Hauptman gewesen / mit ihrer Kinder Præceptor
 so starck vergriffen hette / daß sie von ihm schwang-
 er wer worden / gleichwol habe sie sich mit ihm ver-
 ehlicher. Nach dem der Prædicant diß in der Beicht
 vernimbt / bringt er von stund an den ganzen handel
 für

für die grundt Obrigkeit / die stoffet die Sünderin
von Hauff vnd Hoff. Darzu erzehlet der Prædicant
ihre ganze Beicht / vor einer grossen mennig Volcks
von der Canzel herunder. *Non longè Vienna.*

*Vidua quædam Prædicanti cuidam per confessionem aperit,
quod post obitum mariti sui, qui Capitaneus alioqui fuisset, à
liberorum suorum Padagogo domestico esset impregnata:
quanquam ipsè postea se iusto coniunxisset matrimonio. Hac ubi
Prædicans ex Confessione intelligit, rem totam rectè exponit
fundi Dominis: ij quam primum miseram è fundo, domoque
exigunt & extradunt. Nec id satis Prædicanti: Confessio-
nem ipsam mulieris totam, coram frequenti concione pro sug-
gestu deblaterat.*

En fidem & fidelitatem Prædicantium. Quid autem
inde exstiterit, cum maritus quidam vxori suæ in articu-
lo mortis confessus fuisset, docebit te idem Schere-
rius tertia concione Tertiæ Dominicæ in Quadragesi-
ma. Nam si Prædicantes silentium non seruant, quo-
modo *Prædicantissæ* vel aliæ sexus muliebris Confessa-
riæ, animalia loquacissima, apud se audita continerent;
cum sint sicut laguncula plena musto, quæ spiraculo
carer.

Quæritur XXXII. Vtrum Lutherani suæ confessio-
ni adiungant vel subiungant satisfactionem. Respon-
deo, illis non opus esse satisfactione, quorum hoc
est axioma. *Ante Deum nulla re egemus, nisi solummo-
do nuda fide.* Lutherus in Hom. Euangel. Dominica
IV. post Trinitat. Item. *Sapius audistis, quod erga
Deum operibus non egemus, sed erga hominem.* Et super
Euangel. de piscatura Petri. *Quanto es sceleratior, tan-
to citius Deus gratiam infundit, Item magna pars eo ten-*
dit. *dit. v3*

dit, ut se adornet, sicut catus, & postea iubeat eos Deus accipere. Nequaquam. Scriptura Deum sic laudat, quod aufert peccata, & proiicit ea in mare. Quam tu satisfactionem ab his exspectes, qui talia axiomata fundunt: Et sola nudaque fide omnia transigunt?

Quapropter Lutherus etiam in Captiuitate Babylo-nica stomachosissimè in satisfactiones à confessariis iniungi consuetas debacchatur, ita vociferans. *Sic instant & necessariam faciunt, ut fidei in Christum non relinquunt locum* (imò vel maximè satisfactiones imponuntur, & suscipiuntur, ut Christo eiusque dictis & promissis fidem habeamus; Absque hoc enim esset; satisfactionibus nemo collum substerneret) *miserrime excarnificatis eo scrupulo conscientis, alio currente ad Romam, alio huc, alio illuc, alio in Carthusiam, illo in alium locum, alio virgis se flagellante (facinus sanè indignissimum) alio corpus suum vigiliis & ieiuniis occidente: à qua tamen culpa procul abfuit Lutherus; quia corpus satis viuax & vitale habuit, quando omnia nouare & turbare cœpit; tametsi alibi non semel asperitatem vitæ à se traductæ plenis tubis decantet.*

Quæritur XXXIII. Vtrum Nouatores vtantur etiam excommunicatione, aliisque censuris. Respondeo, sub exordium Euangelij noui omnes censuras & pœnas Ecclesiasticas penitus fuisse sublatas; quo libertatis Christianæ fuco Hæresiarchæ plures inescarent, & in retia sua pellicerent. Quid enim carni & sanguini amabilius, quam impune quiduis audere, sine vlllo vllius multæ Ecclesiasticæ metu? Sed cum postea vitia non modo copiosè succrescerent, sed & passim, torrentis instar, exundarent, coacti sunt Lutherus & Symmylæ de excommunicatione post liminio restituenda cogitare: vt patet

patet ex Colloquiis Germanicis & latinis Lutheri; Et ex Epistolis Caluini, aliorumque Prædicantium, maxime Sarcerij, chartis.

Sed magno labore reductio hæc constitit, populo iam ad effrenem licentiam assuefacto, collumque iugo iterum subdere recusante; aliis itidem metuentibus, ne si Prædicantes, hominis genus sui impotens, & ad vindictam procliue; Excommunicandi potestatem nacti fuissent; ea potius ad destructionem, quàm ad ædificationem vterentur, Et in quosuis, qui genua coram Baal curuare nollet; anathematis fulmen vibrarent. Quapropter non defuerunt; qui publicis libris contenderent Excommunicationem, semel facessere iussam, restitui non debere, horum in numero fuit Thomas Erasmus, Medicus Heidelbergensis, cui alio volumine Beza fortiter se opposuit.

Alij, restituendam quidem censuerunt, sed ius & arbitrium plectendi non penes Prædicantes, sed penes deputatos quosdam ex nobilitate residere voluerunt; prout factum in Austria, ex præscripto Austriacæ *Agenda*; quam Chytræus composuit. Sed è vestigio complures verbi Lutherani præcones, sonoris vocibus reclamauerunt, & tanquam Ecclesiasticæ potestati aduersa fronte aduersantem, *Agendam* illam in ius ambulare iusserunt; non enim Laicis, sed Ministerio Prædicantium excommunicationis gladium concessum esse. Qua de re lege Georgium Schererum in Postilla Dominicali Dominicæ VI. post Pascha, concione prima. Anglicani Calvinistæ molliores non tantum *excommunicationem* sed & *irregularitatem & suspensionem* retinent, vt videre est in Pseudosynodo Londinensi, Anno M. D. CIII, celebrata.

Quaritur XXXIV. quibus bonis Lutherana Excommunicatio priuet. Respondeo, hoc nobis explicari à Luthero in Serm. de Excommunicatione Tom. I. Lat. Witeb. Excommunicatio est *privatio communionis externa*, inquit Lutherus, scilicet *Sacramentorum, funeris, sepultura, publica orationis, deinde aliarum corporalis necessitatis rerum & conuersationis*. Excluditur ergo talis excommunicatus à cœna, & ne in baptismi administratione officio *Patrini* fungi possit. Concionis tamen audiendæ benignam copiam faciunt Lutherus & Calvinus, ille in Colloquiis; hic in Epistolis suis.

DE EXTREMA VNCTIONE.

VÆRITUR I. An extrema vnctio sit Sacramentum. Respondet Lutherus in capt. *Babylonica*. *Mihi verò neganda sunt principio septem Sacramenta, & tantum tria pro tempore ponenda; Baptismus Pœnitentia, Panis*. Cur non vinum quoq; adiecit, vt hoc additamento quatuor Sacramenta acquireret? Si ergo tria hæc duntaxat in Sacramentis numeranda sunt; necesse est, vt ex Sacramentorum Catalogo extrema vnctio expungatur.

Antipharmacum.

Hoc vnctionis extrema Sacramentum non damno, inquit Lutherus captiuit. *Babyl. cap. de extrema vnctione*. Et in *cap. de Confirmatione*: *Non hæc dico; quod damnem Sacramenta septem*. Ergo nec extremam vnctionem damnas; quia & hæc septenario illo numero comprehenditur. Quid igitur damnas aut negas? *Quod septenarius iste numerus ex scripturis probari possit*. Scilicet, ideo non potest, quia